

Súd: Okresný súd Humenné
Spisová značka: 15C/27/2011
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8311201982
Dátum vydania rozhodnutia: 17. 05. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Vladimír Donič
ECLI: ECLI:SK:OSHE:2019:8311201982.31

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Humenné sudcom JUDr. Vladimírom Doničom v spore žalobkýň: 1/ I. N., J.. XX.XX.XXXX, G. Z. Č..XX, XXX XX E., 2/ MUDr. H. N., nar. XX.XX.XXXX, bytom Z. č.XX, XXX XX E., 3/ S. S., J.. XX.X.XXXX, bytom O. E. č.XX, XXX XX E., zastúpených JUDr. Vladimírom Cahajlom, advokátom so sídlom Dlhý rad 16, 085 01 Bardejov proti žalovanému: Z. G., bytom XXX XX H. XX, zastúpenému JUDr. Ing. Renátou Vorobeľovou, advokátkou so sídlom Lipová 1, 066 01 Humenné o ochranu osobnosti taktó

rozhodol:

Súd žalobu o náhradu nemajetkovej ujmy žalobkyniam 1/ až 3/, u každej v rozsahu presahujúcom sumu 23000,-eur z a m i e t a.

Súd žiadnej zo strán sporu nárok na náhradu trov konania nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Žalobkyne podali dňa 25.02.2011 návrh na začatie konania na ochranu osobnosti, ktorou navrhli, aby súd zaviazal žalovaného zaplatiť im nemajetkovú ujmu a to žalobkyni v 1. rade vo výške 50000,-eur a žalobkyniam v 2. a 3.rade každej po 30000,-eur a to ako nemajetkovú ujmu, ktorá im vznikla v dôsledku konania žalovaného.

2. V žalobe uviedli, že žalovaný bol rozsudkom sp. zn. XT XX/XX zo dňa 22.9.2008 uznaný vinným, že z nedbanlivosti spôsobil smrť Z. N., manželovi a otcovi žalobkýň, a spáchal tak trestný čin ako vodič dopravného prostriedku v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorú si privodil vplyvom návykovej látky, čím spáchal prečin usmrtienia, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody na 4 a 1 roka a bol mu uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkých druhov na 8 rokov.

3. V žalobe ďalej uviedli, že žalobkyne v 1. a 2. rade viedli s Z. N. spoločnú domácnosť, žalobkyňa v 3. rade s ním žila veľkú časť svojho života v spoločnej domácnosti a aj po opustení spoločnej domácnosti s ním bola v neustálom kontakte. Protiprávnym konaním žalovaného tak došlo k zásahu do ich súkromia, keď navždy stratili možnosť viesť rodinný a súkromný život s manželom a otcom, ktorý bol pilierom ich rodiny. Ich nebohý manžel a otec trávil s rodinou všetok čas mimo práce, bol človekom, na ktorého sa mohol ktokoľvek obrátiť so svojimi problémami a starosťami. Žalobkyniam v 2. a 3. rade, jeho dcéram, odovzdával všetky vedomosti, učil ich. Žalobkyňa v 1. rade, manželka nebohého sa tešila na spoločné prežitie jesene ich života, čo im však už nebude umožnené a ona tak bude musieť prežiť toto obdobie sama. Ľudia z jej okolia ju od smrti manžela už nevnímajú ako vždy milú a usmievavú osobu, akou bola predtým. Po smrti manžela odmietala akékoľvek kontakty, takmer vôbec nevychádzala z domu. Strata manžela má nepriaznivý vplyv na jej psychické a fyzické zdravie.

Spolu s nebohým rok pred jeho smrťou zateplili ich rodinný dom zo spoločných úspor, pričom smrť manžela bola taká nečakaná, že si musela od príbuzných požičať finančné prostriedky na usporiadanie

pohrebu. Po jeho smrti starostlivosť o ich rodinný dom zostala na nej, s manželom plánovali výmenu okien, či celkovú rekonštrukciu domu. Žalovaný svojim protiprávnym konaním prekazil všetky ich spoločné plány a uvrhol ju do situácie, keď je odkázaná na pomoc iných.

Žalobkyni v 3. rade nebohý pomáhal vychovávať jej dcéru, keďže žila sama, Neskôr sa venoval jej obidvom dcéram, hral sa s nimi. Jej staršia dcéra bola na neho veľmi citovo naviazaná, po jeho smrti utrpela vážny psychický šok, v dôsledku ktorého prestala dočasne rozprávať. Dva týždne nekomunikovala s okolím a musela s ňou navštíviť psychologickú ambulanciu, aby jej pomohli s touto stratou sa vyrovnáť. Jej mladšej dcére sa už nebohý nikdy nebude môcť venovať tak, ako by sa starý otec chcel. Nebohý, ako jej otec bol pre ňu neustálou oporou. Po tom, ako v októbri 2007 mala ťažkú dopravnú nehodu, stal sa jej otec jediným živiteľom rodiny, nakoľko jej matka, žalobkyňa v 1. rade bola nútená dať v práci výpoveď, aby sa mohla postarať o jej dcéru, nakoľko jej manžel zmenil krátko pred jej nehodou zamestnanie.

Žalobkyňa v 1. rade si po smrti manžela už zamestnanie nenašla, je tak odkázaná na pomoc žalobkyne v 3. rade a jej manžela, ktorí sa od toho času snažia zastať miesto jej manžela pri starostlivosti o ich rodinný dom, v ktorom býva.

Zmeny, ktoré žalobkyne v 2. a 3. rade vnímajú na ich matke, žalobkyni v 1. rade, ktorá sa zmenila z vždy usmievavého človeka na človeka zatrpknutého, im spôsobujú každodenné trápenie. Každý deň tak nie sú vystavené len smútku zo straty blízkeho človeka, ale obávajú sa aj o zdravie ich matky, ktorá po smrti ich otca niekoľko mesiacov odmietala akékoľvek stretnutia a nevychádzala z domu.

Trápenie ich otca a manžela sa začalo 24. Januára 2008 a skončilo sa po piatich týždňoch boja s dvadsiatimi dvomi diagnózami. Toto obdobie bolo pre nich vysoko traumatizujúcim zážitkom a spomienky naňho sa im každý deň vynárajú.

Žalobkyňa v 2. rade v období hospitalizácie otca opakovane cestovala 3000 kilometrov, aby s ním mohla stráviť posledné chvíle jeho života. Takéto cestovanie bolo však fyzicky, psychicky i finančne náročné, preto požiadala zamestnávateľa o neplatené voľno na dobu jedného mesiaca. Nedokázala čakať tak ďaleko odo domova na každý telefonát oznamujúci zdravotný stav jej otca. Žalovaný svojim protiprávnym konaním spôsobil, že jej svadobný deň už nebude pre ňu taký, aký si vždy priala, vzhľadom na absenciu jednej z najdôležitejších osôb tejto udalosti. Žalovaný ju pripravil nie len o otcovskú lásku, ale aj o lásku, ktorú by nebohý dal jej deťom.

Intenzitu zásahu do práv žalobkyň zvyšuje skutočnosť, že s nebohým prežili podstatnú časť svojich životov v spoločnej domácnosti, že jeho usmrtenie vzhľadom na jeho dobrý zdravotný stav bolo pre nich úplne nečakané a tiež na skutočnosť, že žalovaný usmrtil nebohého v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať činnosť vodiča, ktorú si sám privodil vplyvom návykovej látky.

Medzi žalobkyňami a nebohým existovali silné putá vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, s nebohým tvorili plne fungujúcu rodinu. Z jeho nečakanej smrti prežívali nielen pocity úzkosti, smútku, zúfalstva a šoku, ale stratili aj možnosť žiť s ním súkromný život a od jeho smrti sú ochudobnené o sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, o stratu lásky a radostí s ním prežívaných. V ich živote nie je jediný deň, kedy by nepociťovali stratu ich otca a manžela, bez neho už žiaden sviatok nebude pre nich sviatkom.

4. V priebehu konania žalobkyne navrhli, aby súd pripustil rozšírenie okruhu účastníkov na strane žalovaného v 2. rade o spol. KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s., čo súd uznesením sp. zn. 15C/27/2011-267 zo dňa 02.10.2013 pripustil a ďalej navrhli, aby súd pripustil zmenu žalobného návrhu tak, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyňiam v 1. až 3. rade každej nemajetkovú ujmu vo výške 450000,-eur. Uznesením sp. zn. 15C/27/2011-269 zo dňa 02.10.2013 súd zmenu žalobného petitu pripustil.

5. Rozsudkom sp. zn. 15C/27/2011-352 zo dňa 25.02.2014 Okresný súd Humenné vo veci rozhodol tak, že nepovolil prerušenie konania do právoplatného skončenia konania vedeného na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 6Co/127/2010, nepripustil zmenu petitu žaloby tak, ako ju navrhli žalobkyne podaním zo dňa 14.01.2014 doručeným súdu dňa 16.01.2014, zaviazal žalovaných v 1. a 2. rade

KOOPERATIVA Poist'ovňa a.s., Vienna Insurance Group so sídlom Štefanovičova 4, Bratislava spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyniam v 1. až 3. rade každej po 350000,-eur titulom nemajetkovej ujmy a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Zároveň žalovaných zaviazal spoločne a nerozdielne nahradiť žalobkyniam trovy konania s tým, že o ich výške bude rozhodnuté do 30 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalovaní.

6. Krajský súd v Prešove rozsudkom sp. zn. 11Co/60/2014-444 zo dňa 14.4.2015 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti a rozhodol, že žalovaný v 1. rade je povinný zaplatiť každej zo žalobkýň sumu 23000,-eur do 30 dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že v prevyšujúcej časti návrh žalobkýň zamietol. Zmenil rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej časti vo vzťahu k žalovanému v 2. rade a návrh proti nemu zamietol. Zrušil rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku o náhrade trov konania a v tomto rozsahu mu vec vrátil na ďalšie konanie.

7. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobkyne 1/ až 3/. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom sp. zn. 3Cdo/18/2016-464 zo dňa 22.6.2016 odmietol dovolanie v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Prešove z 14. apríla 2015 sp. zn. 11 Co 60/2014, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Humenné z 25. februára 2014 č.k. 15C/27/2011-352 zmenený tak, že žalovaný 1/ je povinný zaplatiť každej zo žalobkýň 1/až 3/ po 23000,-eur, zamietol dovolanie v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. apríla 2015 sp. zn. 11 Co 60/2014, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Humenné z 25. februára 2014 č.k. 15 C 27/2011-352 zmenený tak, že žaloba proti žalovanej 2/ sa zamietla, zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove zo 14. apríla 2015 sp. zn. 11 Co 60/2014 vo výroku, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Humenné z 25. februára 2014 č.k. 15 C 27/2011-352 zmenený tak, že žaloba proti žalovanému 1/ sa zamietla v časti presahujúcej u každej zo žalobkýň 1/ až 3/ sumu 23000,-eur a vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie.

8. Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 11Co/68/2016-505 zo dňa 18. októbra 2017 zrušil rozsudok Okresného súdu Humenné č.k. 15C/27/2011-352 zo dňa 25. februára 2014 vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalovaného 1/ žalobkyniam 1/ až 3/ náhradu nemajetkovej ujmy, a to u každej v rozsahu presahujúcom 23000,-eur a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

V odôvodnení uznesenia Krajský súd v Prešove uviedol, že so zreteľom na čiastočné zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu najvyšším súdom zostali v súčasnosti predmetom konania nároky žalobkýň na zaplatenie nemajetkovej ujmy v rozsahu nad 23000,-eur, a to vo vzťahu k žalovanému 1/.

9. Krajský súd v Prešove vo svojom rozhodnutí ďalej uviedol, že úlohou súdu prvej inštancie bude dôsledne sa zaoberať charakterom rodinných vzťahov medzi žalobkýňami a ich právnym predchodcom nebohým Z. N., tieto dôsledným spôsobom analyzovať po stránke ich kvality, obsahu, emocionálnej úrovne a v závislosti od toho posúdiť, aká konkrétna ujma mohla nastať u žalobkýň v dôsledku straty tejto osoby, t.j. manžela a otca žalobkýň. Okrem výsluchu sporových strán prípadne bude možné v tomto smere vykonať aj výsluch svedkov, ktorých by mali sporové strany aj navrhnúť za účelom objasnenia reálnej kvality a obsahu rodinných vzťahov medzi žalobkýňami a ich právnym predchodcom (t.j. okrem už vypočutých S.V. U., Z. U. a Š. N.). Prisúdená suma nemajetkovej ujmy potom musí korešpondovať s charakterom a kvalitou týchto vzťahov, musí byť primeraná a už v súčasnosti však treba povedať, že suma 350000,-eur, ku ktorej dospel súd prvej inštancie, a to vo vzťahu ku každej zo žalobkýň, nejaví sa byť primeraná, ale ide o sumu neprimerane vysokú. Súd prvej inštancie teda bude musieť po zhodnotení všetkých uvedených okolností a po vykonaní naznačeného dokazovania zvážiť skutočne primeranú sumu odškodnenia a využiť inšpirácie uvedené aj v predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu v prejednávanej veci. Až po takto vykonanom dokazovaní a právnych úvahách bude možné vo veci zákonne rozhodnúť.

10. Po vrátení veci súdu prvého stupňa sporové strany nenavrhlí vykonať ďalšie dokazovanie, ani nenavrhlí vypočuť ďalších žiadnych svedkov. Súd preto v ďalšom hodnotení veci vychádzal z podanej žaloby a už predtým vykonaného dokazovania.

11. Žalobkyne vo svojej záverečnej reči zo dňa 17.12.2018 uviedli, že podľa ich názoru má poisťovňa KOOPERATIVA a.s., právny záujem na výsledku konania z dôvodu, že so žalovaným mala uzatvorenú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla v čase, kedy

k škodovej udalosti došlo. Poukázali opakovane na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie v Luxemburgu C 22/12 zo dňa 24.10.2013 C-277/12 zo dňa 24.10.2013 vo veci náhrady nemajetkovej ujmy, kedy tento rozhodol, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel pokrýva náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám usmrtených pri dopravnej nehode.

12. V tejto súvislosti poukázali na rozhodnutia - nálezy Ústavného súdu SR I. ÚS 474/2016-17 zo dňa 17.8.2016 a III. ÚS 646/2015 zo dňa 16.12.2015 a uviedli, že na základe týchto rozhodnutí je potrebné uzavrieť, že ustanovenie § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. treba vykladať tak, že poistenie zodpovednosti v zmysle tohto zákona kryje aj nároky pozostalých po obetiach dopravných nehôd na náhradu im spôsobenej nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a títo pozostalí (poškodení) môžu svoje nároky v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. uplatniť priamo proti poisťovateľovi, a to rovnako ako všetky ostatné nároky na náhradu škody. Poškodený môže právo na náhradu škody uplatniť buď u osoby, ktorá zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (prevádzkovateľ a vodič), alebo priamo u škodcu a jeho poisťovateľa (§ 15 povinného zmluvného poistenia) alebo u škodu a jeho poisťovateľa súčasne.

13. Aj s odstupom času je jednoznačne preukázané, že smrť manžela a otca žalobkýň spôsobila vážny zásah do ich súkromného a rodinného života. Smrťou manžela a otca stratili žalobkyne sociálne, morálne ako aj citové puto vytvorené medzi nimi. Došlo k nenávratnému zničeniu väzieb rodinného života. Následky zásahu nie je možné odstrániť len morálnou satisfakciou, pretože žiadna by nepostačovala na primerané zadosťučinenie a zmierenie tejto ujmy. Nečakaným úmrtím manžela a otca žalobkýň došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv, pričom následok tohto zásahu je nezvratný. Pri úmrtí nemôže žiadne zadosťučinenie odčiniť vzniknutú ujmu, ktorá má absolútny charakter. V prípade smrti manžela a otca ide o mimoriadne citlivý zásah do emocionálnej sféry žalobkýň, ktoré spolu s ním tvorili plnohodnotnú fungujúcu rodinu. Smrť ako absolútna a nenahraditeľná strata predstavuje sama o sebe závažný zásah do práva na ochranu osobnosti, pričom spôsobuje ťažké psychické rozporenie a v prípade fungujúcej rodiny má za následok dlhotrvajúcu nemožnosť vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka napriek plynutiu času.

14. V takomto stave sa nachádzajú žalobkyne aj s odstupom času od tragickej udalosti. Útechu hľadajú aj vo viere v Boha, modlitbách, návštevách kostola, rozhovormi s priateľmi a pod.. Správa o smrti manžela a otca a vyrovnanie sa s jeho stratou má stále pretrvávajúce a intenzívne následky na žalobkyne.

15. Žalobkyne ďalej poukázali na to, že Najvyšší súd SR, ako odvolací súd v tejto veci rozsudkom 3 Cdo 18/2016 zo dňa 22.6.2016 zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 14.4.2015, ktorým bol zmenený rozsudok Okresného súdu Humenné z 25.02.2014 č. k. 15 C 27/2011 a nestotožnil sa so znížením náhrady nemajetkovej ujmy Krajským súdom v Prešove oproti rozhodnutiu Okresného súdu Humenné. Preto si myslia, že rozsudok Okresného súdu Humenné zo dňa 25.02.2014 sp. zn. 15 C 27/2011 je v súlade s legislatívou a rozhodnutiami Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktoré sú pre všetky stupne vnútroštátnych súdov záväzné a žiadali, aby súd rozhodol v intenciách rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 25.02.2014 sp. zn. 15C 27/2011-352 a zároveň im priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu.

16. Žalovaný uviedol, že si je vedomý svojej zodpovednosti za spôsobenú dopravnú nehodu následkom ktorej došlo k úmrtiu manžela a otca žalobkýň. Za trestný čin ublíženia na zdraví s následkom smrti bol aj právoplatne odsúdený a trest si odpykal. V súčasnosti je rozvedeným nezamestnaný, býva u svojich rodičov a preto pokiaľ ide o výšku náhrady škody, ktorú by mal zaplatiť žalobkyniam, je toho názoru, že nemá morálne právo sa k nej vyjadrovať, toto ponechal na rozhodnutí a úvahe súdu a v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia súdov Slovenskej republiky v obdobných právnych veciach.

17. Z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 18/2016 zo dňa 22. júna 2016 vyplýva, že v prejednávanej veci žalobkyne uplatnili voči žalovanej 2/ t. j. KOOOPERATIVA poisťovňa a.s., Vienna Insurance Group, právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktoré bolo premlčané a preto žalobu voči nej zamietol.

18. Z predmetného rozsudku ďalej vyplýva, že bolo preukázané, že neoprávneným konaním žalovaného v 1.rade bolo zasiahnuté do osobnostných práv žalobkýň, ktoré chránené osobnostné práva boli

atakované už samotným zranením Z. N., t. j. ich manžela a otca, pri dopravnej nehode 24. januára 2008 a už tým došlo k zásahu do ich rodinného života napríklad v podobe strachu o ďalší život a zdravie o manžela a otca. Zásah do ich osobnosti bol však zavŕšený momentom jeho smrti 27. februára 2008. Najvyšší súd SR dospel tiež k záveru, že dovolanie žalobkýň časti týkajúcej sa zamietnutia žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy v rozsahu od 23000,-eur do 350000,-eur je opodstatnené. I keď jednotlivé súčasti osobnosti fyzickej osoby a osobnostných práv, ktorým poskytuje ochranu § 13 Občianskeho zákonníka (život, zdravie, súkromie, rodinný život a pod.) sú hodnoty, ktoré v podstate nemožno vyjadriť v peniazoch, neoceniteľnosť jednotlivých stránok ľudskej osobnosti ešte neznamená, že by peniazmi nebolo možná vyjadriť adekvátnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do týchto práv. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy možno určiť, a to spôsobom, ktorý uvádza zákon - vždy s prihliadnutím na individuálne okolnosti charakterizujúce závažnosť vzniknutej ujmy a jedinečnú povahu okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo.

19. V danom prípade odvolací súd, t.j. Krajský súd v Prešove zníženie výšky nemajetkovej ujmy, ktorú žalobkyniam priznal súd prvého stupňa odôvodnil tým, že výška náhrad priznaných súdom prvého stupňa (po 350000,-eur) je privysoká, nezodpovedajúca okolnostiam prípadu, a preto je treba ju priznať vo výške po 23000,-eur, ktorú v inej skutkovo obdobnej veci považoval za primeranú najvyšší súd. Najvyšší súd SR dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je v tomto výroku nesprávne a preto ho zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

20. Ako je už vyššie uvedené Krajský súd v Prešove uznesením sp. zn. 11Co/68/2016-505 zo dňa 18.10.2017 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie sp. zn. 15C/27/2011-352 zo dňa 25.02.2014 vo výroku o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobkyniam 1/ až 3/ náhradu nemajetkovej ujmy, a to u každej v rozsahu presahujúcom 23000,-eur, a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie s tým, pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy sa súd musí dôsledne zaoberať charakterom rodinných vzťahov medzi žalobkýňami a nebohým Z. N., tieto analyzovať po stránke ich kvality, obsahu, emocionálnej úrovne a v závislosti od toho posúdiť, aká konkrétna ujma mohla nastať u žalobkýň v dôsledku straty tejto osoby, t. j. manžela a otca žalobkýň. Prisúdená suma nemajetkovej ujmy potom musí korešpondovať s charakterom a kvalitou týchto vzťahov a musí byť primeraná ich úrovni.

21. Podľa § 420 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

Podľa odseku 2 škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá. Podľa odseku 3 zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil.

22. V tomto ustanovení je upravená všeobecná zodpovednosť za škodu, ktorá prichádza do úvahy vždy vtedy, keď nejde o niektorý z prípadov osobitnej zodpovednosti za škodu. Predpokladom vzniku občianskoprávnej zodpovednosti je protiprávny úkon, spôsobenie škody a príčinná súvislosť medzi protiprávnym úkonom a škodou. Všeobecná zodpovednosť za škodu podľa § 420 OZ spočíva v zavinení škodcu, pričom zavinenie škodcu sa podľa zákona predpokladá (prezumpcia zavinenia). Občianskoprávna zodpovednosť môže však vzniknúť z porušenia povinností zákonom uložených, ide o tzv. mimozávazkovú zodpovednosť.

23. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa odseku 2 pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Podľa odseku 3 výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

24. Ustanovenie § 13 OZ obsahuje prostriedky ochrany osobnostných práv. Ich použitie nie je viazané na podmienku zavinenia pôvodcu zásahu, pretože ide o prípad objektívnej zodpovednosti. Všeobecnou podmienkou uplatnenia ochrany podľa tohto ustanovenia je, že ide o závažnejší zásah do psychickej a morálnej integrity osobnosti, ktorý je objektívne spôsobilý fyzickej osobe privodiť ujmu na jednotlivých stránkach osobnosti. Súdna prax rozlišuje 3 prostriedky ochrany osobnostných práv: 1./žalobu na upustenie od neoprávnených zásahov (negatívna žaloba), 2./ žalobu na odstránenie následkov už uskutočnených zásahov (reštitučná žaloba), 3./ žaloba na poskytnutie primeraného zadosťučinenia (satisfakčná žaloba). Uvedené špeciálne prostriedky súdnej ochrany osobnostných práv sa podľa jednotlivých okolností konkrétneho prípadu môžu uplatniť samostatne alebo kumulatívne (ak si to vyžaduje ich účel). Z ustanovenia § 13 vyplýva, že ak môže byť vzniknutá nemajetková ujma na osobnosti postihnutej fyzickej osoby primerane vyvážená niektorou z foriem morálneho zadosťučinenia, poskytnutie príslušnej morálnej satisfakcie treba uprednostniť. Len v tých prípadoch, kde došlo k porušeniu osobnostných práv v značnej miere a kde intenzita tohto zásahu nie je primerane napravitelná inými právnymi prostriedkami, treba považovať za opodstatnené a spravodlivé priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Spôsob odstránenia následkov zásahu do osobnostných práv bude rozdielny podľa povahy vecí, najmä podľa druhu zásahu do práva na ochranu osobnosti a podľa okolností, za ktorých k zásahu došlo. Zo žaloby žalobcov je zrejmé, že sa jedná o satisfakčnú žalobu, a to so zreteľom na to, že zásah do osobnostných práv nemožno odčiniť obnovením pôvodného stavu.

25. Výšku peňažného zadosťučinenia súd určuje na základe voľnej úvahy, ktorá však nemôže byť svojvoľnou. Zákon ustanovuje súdu povinnosť prihliadnúť pritom na dve hľadiská, a to tak na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo a to ako na strane žalobcov, tak aj na strane žalovaných. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkami spravodlivosti, pričom slovenský právny poriadok nepozná minimálnu ani maximálnu hranicu výšky finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 OZ musí mať súd preukázané, že sú tu okolnosti preukazujúce, že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa ustanovenia podľa § 13 ods. 1 OZ a to najmä z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov.

26. V danom prípade nespochybniteľne došlo k zásahu do osobnostných práv nebohého ako aj jeho rodiny v tej najhoršej možnej intenzite, keď zásah nie je možné odčiniť len ospravedlnením či prinavrátením do pôvodného stavu. Vzhľadom k tomu, že došlo k usmrteniu nebohého, otca a manžela, z hľadiska pozostalých trestno-právna ochrana je nedostatočná, rovnako ako klasická občianskoprávna ochrana prostredníctvom náhrady škody, s poukazom na citovú ujmu vzniknutú žalobkyniam vzhľadom na postavenie nebohého v rodine.

27. Pre určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka taxatívne stanovené dve kritériá, z ktorých musí súd pri svojom rozhodovaní vychádzať ex off. Sú to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Pritom závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä so zreteľom na jej intenzitu, rozsah a na jej ohlas, ako aj na dĺžku jej trvania.

28. Všeobecne platí, že spôsob ochrany osobnosti musí byť primeraný povahe zásahu, pričom nutnosťou je stanoviť mieru závažnosti zásahu. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie.

29. Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd musí prihliadnúť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila.

30. Súd je v civilnom sporovom konaní viazaný vždy rozhodnutím o tom, že bol spáchaný trestný čin a o tom, kto ho spáchal (§ 193 CSP). V trestnej veci vednej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 4T/65/08 vyplynulo, že žalovaný bol v čase dopravnej pod vplyvom alkoholu v dôsledku čoho sa náležite nevenoval vedeniu vozidla a situácii v cestnej premávke, nesprávne, s vozidlom prešiel do protismeru, kde ľavou prednou časťou vozidla zrazil oprotijazdiaceho motocyklistu Z. N., manžela a otca žalobkýň,

jazdiaceho vo svojom jazdnom pruhu po pravej strane vozovky, ktorý v dôsledku zrážky utrpel ťažké zranenia, ktorým dňa 27.02.2008 podľahol. Žalovaný teda inému z nedbanlivosti spôsobil smrť a spáchal taký čin ako vodič dopravného prostriedku v stave vylučujúcom spôsobilosť vykonávať takú činnosť, ktorú si privodil vplyvom návykovej látky.

31. V danom prípade rodine žalobcov nespochybniteľne vznikla nenapraviteľná ujma - strata ich manžela a otca. Závažným spôsobom bolo dotknuté právo žalobcov na ich súkromný a rodinný život, pričom vzhľadom na charakter zásahu je vylúčené domáhať sa morálneho zadosťučinenia v zmysle § 13 ods. 1 OZ a teda je dôvodné domáhať sa zaplatenia náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

32. Súd pri určení výšky priznanej nemajetkovej ujmy vychádzal z tých okolností, že smrťou nebohého bola spôsobená trvalá a neodstrániteľná ujma rodiny, avšak vo vzťahu k žalobkyniam 1. až 3. tomu došlo už vo veku, keď sa predpokladá, že ich osobnosti sú primerane rozvinuté, samostatné, sebestačné, schopné sa o seba postarať a aj psychicky po prežitých životných skúsenostiach svojim spôsobom pripravené znášať a strpieť rôzne životné nástrahy a zlomy. Je zrejmé, že na smrť a najmä na nečakanú smrť milovanej blízkej osoby ľudská osobnosť nikdy nie je dostatočne pripravená a psyché človeka má určité limity a hranice únosnosti, rovnako ako je zrejmé, že človeku chýba aj fyzická prítomnosť osoby, s ktorou žil po boku niekoľko desaťročí. Vo vzťahu ku všetkým žalobkyniam už ich pôvodná rodina nebude nikdy taká aká bola predtým. Je však aj zrejmé, že žalobkyne v 2. a 3. rade utrpeli stratu v podobe úmrtia ich otca vo veku a v období, keď už samé mali vlastné domácnosti, v prípade žalobkyne v 3. rade dokonca aj svoju rodinu v podobe partnera a maloletých detí a v prípade žalobkyne v 2. rade v podobe budovania si kariéry lekárky v zahraničí. Žalobkyňa v 1. rade bola rovnako ešte produktívnom, aktívnom aj keď pred dôchodkovom veku a jej potrebu rodinného života aspoň čiastočne spĺňala rodiny dcéry, žalobkyne v 3. rade. Súd nespochybňuje, že život žalobkýň sa už nikdy nevráti do zabehnutých koľají, keď sa mohli spoliehať na podporu a oporu svojho manžela a otca a po celý zvyšok života budú niesť v sebe pocit jeho predčasnej straty a absencie pri určitých životných situáciách. Faktom však zostáva, že všetky tieto okolnosti týkajúce sa ich straty už súd zohľadnil, keď stanovil výšku náhrady ich nemajetkovej ujmy na 23000,-eur u každej žalobkyne a ďalšie navýšenie tejto nemajetkovej ujmy sa aj s prihliadnutím na zaužívanú súdnu prax javí súdu ako neopodstatnené a to najmä s poukazom na skutočnosť, že žalobkyne v priebehu ďalšieho konania od posledného rozhodnutia súdu boli viac-menej pasívne a nenavrhli vykonať nové dokazovanie či už vypočutím svedkov alebo predložením listinných dôkazov. Z týchto dôvodov súd žalobu žalobkýň o určenie nemajetkovej ujmy nad 23000,-eur u každej žalobkyne zamietol.

33. O trovách konania rozhodol súd podľa ust. § 255 ods. 2 CSP, podľa ktorého ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

34. Žalobkyne boli úspešné iba v časti, úspešnejší boli žalovaní, ktorí boli pôvodne dvaja, keď 2. Žalovaným bola Kooperativa poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, avšak súd prihliadol na to, že v neexistuje právny predpis, ktorý by upravoval výšku finančného zadosťučinenia pri náhrade nemajetkovej ujmy, pričom nárok žalobkýň čo do základu je daný, preto rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia prostredníctvom tunajšieho súdu na Krajský súd v Prešove.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie.

Odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v predchádzajúcom odseku, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

Ak nebude povinnosť uložená týmto rozhodnutím splnená v stanovenej lehote, možno sa jej splnenia domáhať návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného predpisu.